

PRIM MINISTRU

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul:

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ*, inițiată de domnul deputat PNL Gabriel Andronache împreună cu un grup de parlamentari PNL (**Plx. 2/2022**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare amendarea *Legii contenciosului administrativ nr. 504/2004*, vizând, potrivit *Expunerii de motive*, „înlocuirea căii de atac a recursului cu cea a apelului din *Legea nr. 504/2004*, în contextul garantării egalității de șanse în materia administrării și contestării probelor în fața instanțelor de contencios administrativ”.

II. Observații

1. Prin modificarea art. 20 din *Legea nr. 554/2004*, inițiatorii propun înlocuirea căii de atac a recursului cu cea a apelului în materia contenciosului administrativ.

Astfel, conform modificării propuse pentru art. 20 alin. (1) din *Legea nr. 554/2004*, „*Hotărârea pronunțată în primă instanță poate fi atacată cu apel, în termen de 30 de zile de la comunicare. Hotărârile date în apel nu sunt supuse recursului*”.

Această propunere trebuie analizată în contextul regândirii căilor de atac prin noua reglementare procesual civilă de drept comun, care, astfel cum s-a arătat în doctrină, a adus o schimbare de paradigmă în ceea ce privește sistemul căilor de atac și rolul recursului:

-Apelul este calea de atac obișnuită, de drept comun, care se poate exercita în legătură cu orice nemulțumire referitoare la hotărârea de primă instanță, fie că este de fapt sau de drept, asigurând două judecăți de fond, deci dublul grad de jurisdicție; spre deosebire de reglementarea anterioară, când excepțiile erau nejustificate de numeroase, Codul de procedură civilă a restrâns considerabil aceste excepții și a dat prioritate exercitării apelului. În sistemul Codului de procedură civilă, apelul este singura cale ordinară de atac, calea de atac obișnuită, care a fost suprimată în puține cazuri față de vechea reglementare, tocmai pentru a sublinia că, de regulă, ultima care poate îndrepta o nedreptate este instanța de apel, care asigură o nouă judecată de fond și deci dublul grad de jurisdicție, recursul intervenind într-adevăr excepțional, în condiții restrictive și exclusiv pentru motive de legalitate;

-Recursul este o cale extraordinară de atac prin care, în condițiile și pentru motivele limitativ prevăzute de lege, se exercită un control suplimentar de legalitate;

-„*recursul hibrid*”, prevăzut de art. 304 din vechiul Cod de procedură civilă nu se mai regăsește în noul Cod de procedură civilă.

S-a eliminat, așadar, posibilitatea investirii instanțelor de recurs și cu verificări asupra aspectelor de netemeinicie, așa cum era în reglementarea anterioară ipoteza în care hotărârea instanței de fond nu era susceptibilă de apel (art. 304¹ din Codul de procedură civilă 1865);

-recursul urmărește să supună Înaltei Curți de Casație și Justiție examinarea, în condițiile legii, a conformității hotărârii atacate cu regulile

de drept aplicabile (conform concepției inițiale a Codului de procedură civilă în materia căilor de atac); în cazurile prevăzute de lege, recursul se soluționează de către instanța ierarhic superioară celei care a pronunțat hotărârea atacată.

În concepția Codului de procedură civilă, tribunalul trebuia să fie instanța de drept comun pentru judecata în primă instanță, curtea de apel pentru judecata apelurilor și Înalta Curte de Casație și Justiție pentru judecata recursurilor (urmând să îndeplinească rol de reglator al practicii judiciare, în calitate sa de instanță de casație).

2. După adoptarea Codului de procedură civilă, hotărârile primei instanțe date în litigiile de contencios administrativ au rămas a fi supuse în continuare recursului.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că „*legiuitorul are îndreptățirea constituțională de a considera materia contenciosului administrativ ca fiind una aparte, cu reguli specifice, inclusiv în ceea ce privește stabilirea căilor de atac*” (Decizia nr. 462/2014¹). Prin aceeași decizie, Curtea Constituțională a reținut că, în materia contenciosului administrativ, „*spre deosebire de dreptul comun unde hotărârile pronunțate în primă instanță pot fi atacate cu apel cu toate consecințele care decurg din aceasta, Curtea observă că, potrivit art. 7 alin. (3) din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (...) legiuitorul a optat pentru menținerea căii de atac a recursului, și nu pentru înlocuirea acestuia cu calea de atac a apelului. În lumina noului Cod de procedură civilă, recursul în materia contenciosului administrativ este esențialmente diferit de recursul exercitat în această materie în vechea reglementare, care permitea, de principiu, examinarea cauzei sub toate aspectele pe calea recursului. Așadar, ca urmare a acestei excluderi, hotărârile primei instanțe date în litigiile de contencios administrativ rămân a fi supuse în continuare recursului*”.

Așadar, în materia contenciosului administrativ legiuitorul nu a instituit un control total devolutiv, prin intermediul căii de atac a apelului; prin excepție de la această regulă, calea de atac devolutivă a fost

¹ referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 83 alin. (3) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă

reglementată în materie contravențională, justificat prin specificul dreptului contravențional de a reprezenta „*micul penal*” și având în vedere extinderea conceptului „*acuzatie în materie penală*” la cauze care nu se încadrează în categoriile tradiționale de drept penal (în cazul de față contravențiile administrative).

Această opțiune a legiuitorului a fost impusă de exigența soluționării cu celeritate a procesului dedus judecătii, aceasta fiind una dintre caracteristicile acțiunii în contencios administrativ, dar și de specificul acestor litigii; spre exemplu, în litigiile de contencios administrativ fiind vorba de aprecierea, de regulă, a legalității unui act administrativ și verificată prin compararea actului administrativ emis cu dispozițiile legale sau normative superioare, principalul mijloc de probă îl reprezintă înscrisurile; tot astfel, termenul de formulare a recursului în materia contenciosului administrativ este de 15 zile de la data comunicării, față de termenul de recurs de 30 de zile din dreptul comun, soluție adoptată de legiuitor pentru a imprima eficiență celerității soluționării procesului.

Nu în ultimul rând, soluția ca hotărârile pronunțate în primă instanță în contencios administrativ să poată fi atacate doar cu recurs este în deplină consonanță cu prevederile art. 97 pct. 1 și 2 din Codul de procedură civilă, care stabilesc faptul că Înalta Curte de Casație și Justiție judecă recursuri, nu și apeluri.

Sub acest aspect, este de menționat și faptul că, în ceea ce privește Secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție, competența materială a acesteia este stabilită în conformitate cu dispozițiile generale ale art. 10 alin. (1) din *Legea nr. 554/2004* (dar și cu alte dispoziții legale, cu caracter special), dispoziții ce prevăd expres competența instanței supreme ca instanță de recurs pentru soluționarea recursurilor declarate împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de secțiile de contencios administrativ și fiscal ale curților de apel. Amploarea competenței de primă instanță a secțiilor de contencios administrativ și fiscal ale curților de apel, potrivit *Legii nr. 554/2004*, se repercutează și asupra volumului de activitate al Secției de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție, care se confruntă cu un volum foarte mare de litigii. Tocmai din acest motiv, în ultimii ani s-au adoptat soluții legislative care să asigure degrevarea parțială a instanței supreme în această materie.

Spre exemplu, prin *Legea nr. 212/2018 pentru modificarea și completarea Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004* și a altor acte normative au fost aduse modificări legislative importante menite să reducă durata de soluționare a dosarelor, să echilibreze volumul de activitate între secțiile instanțelor judecătorești și să creeze premisele respectării principiului soluționării acestor cauze într-un termen rezonabil. Astfel, prin modificarea art. 10 alin. (1) și (1¹) din *Legea nr. 554/2004*, s-a majorat pragul valoric în funcție de care se realizează departajarea competenței materiale de primă instanță între tribunal și curțile de apel și, de asemenea, s-a eliminat competența materială exclusivă a curților de apel pentru judecata în primă instanță a litigiilor privind actele administrative emise de autoritățile publice centrale care au ca obiect sume reprezentând finanțarea nerambursabilă din partea Uniunii Europene, indiferent de valoare, aceste intervenții legislative asigurând degrevarea parțială a instanței supreme de soluționarea unor căi de atac formulate împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță. De asemenea, prin aceeași lege, urmărindu-se degrevarea secțiilor de contencios administrativ ale instanțelor de litigii care nu prezintă particularități care să justifice soluționarea de către acestea, prin modificarea art. 8 alin. (2) din *Legea nr. 554/2004* s-a prevăzut că „*Litigiile care decurg din executarea contractelor administrative sunt în competența de soluționare a instanțelor civile de drept comun*” (anterior intervenției legislative operate norma juridică stabilea că aceste cauze sunt în competența de soluționare a instanțelor de contencios administrativ).

3. Deși principiul soluționării cu celeritate a litigiilor de contencios administrativ este subliniat de modalitatea în care legiuitorul organic a reglementat materia contenciosului administrativ, respectarea acestei reguli a fost influențată de numărul ridicat de cauze și complexitatea litigiilor, încărcarea rolului instanțelor etc., situații care, chiar dacă au un caracter obiectiv, sunt de natură să creeze nemulțumiri ale justițiabililor cu privire la realizarea actului de justiție.

Astfel cum se sublinia în Raportul de activitate al Înaltei Curți de Casație și Justiție pe anul 2016, „*Întrucât competența instanțelor de contencios administrativ și fiscal vizează toate tipurile de acte administrative, tipice sau asimilate, fiscale și nefiscale, pe măsură ce activitatea autorităților publice din România a cunoscut o creștere*

exponențială ulterior anului 1990, volumul de activitate al instanțelor de contencios administrativ s-a multiplicat corelativ în raport cu același moment de referință. (...). În atare condiții, multiplicarea activității autorităților publice și exercitarea dreptului de a supune controlului judecătoresc actele administrative, pe calea contenciosului administrativ, au determinat o creștere progresivă a activității instanțelor de contencios administrativ, astfel că și Secția de contencios administrativ fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție se confruntă cu un volum foarte mare de litigii vizând o varietate de materii juridice”.

De asemenea, în raportul de activitate al Înaltei Curți de Casație și Justiție pe anul 2020 se arată faptul că „datele statistice prezentate indică faptul că 81% din totalul cauzelor deduse judecătii pe rolul Secției de contencios administrativ și fiscal în anul 2020 au fost soluționate într-un interval de peste 6 luni, iar în cazul recursurilor, care reprezintă 83% din totalul cauzelor înregistrate, procentul crește la 93%. Totuși, este de remarcat faptul că durata de soluționare a dosarelor de recurs la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal s-a redus în cursul anului 2020 de la 2 ani la circa 1 an și 6 luni”.

Raportul Consiliului Superior al Magistraturii privind starea justiției pentru anul 2020 subliniază cu privire la activitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție faptul că „Sub aspectul repartizării volumului de activitate pe secții, la nivelul anului 2020 cel mai mare volum l-a înregistrat Secția de contencios administrativ și fiscal cu 14.311 de cauze (16.732 de cauze în 2019), urmată de Secția a II-a Civilă, cu 4.238 de cauze (4.560 de cauze în 2019), Secția I Civilă, cu 4.418 de dosare (4.026 de cauze în 2019) și Secția penală, cu 3.020 de cauze (2.709 de cauze în 2019)”².

Se constată, așadar, existența unui volum foarte mare de litigii de contencios administrativ înregistrate pe rolul secției specializate din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, cea mai mare pondere a acestora având-o căile de atac (recursuri) - respectiv 83% din totalul cauzelor înregistrate.

Și la nivelul secțiilor de contencios administrativ și fiscal de la nivelul curților de apel se constată o pondere ridicată a cauzelor de fond și a căilor de atac.

² Așadar, numărul cumulativ al cauzelor înregistrate la celelalte trei secții ale instanței supreme este cu circa 2.600 de cauze mai mic decât volumul de activitate al Secției de contencios administrativ și fiscal.

Spre exemplu, luând ca referință anul 2021, pentru activitatea curților de apel sunt edificatoare următoarele date statistice:

Tabel 1 (cauze de fond):

Gradul de jurisdicție	Materia Juridică	Valoare (număr cauze)	Pondere
CURTE DE APEL	Asigurări sociale	62	0,2%
CURTE DE APEL	Civil	1847	7,1%
CURTE DE APEL	Contencios administrativ și fiscal	16374	62,5%
CURTE DE APEL	Drept maritim și fluvial	1	0,0%
CURTE DE APEL	Faliment	60	0,2%
CURTE DE APEL	Litigii cu profesioniștii	1493	5,7%
CURTE DE APEL	Litigii de muncă	275	1,1%
CURTE DE APEL	Minori și familie	156	0,6%
CURTE DE APEL	Penal	5906	22,6%
CURTE DE APEL	Proprietate intelectuală	5	0,0%
	total	26179	

Tabel 2 (toate stadiile procesuale, inclusiv fond):

Gradul de jurisdicție	Materia Juridică	Valoare (număr cauze)	Pondere
CURTE DE APEL	Asigurări sociale	30325	014,11%
CURTE DE APEL	Civil	26404	12,28%
CURTE DE APEL	Contencios administrativ și fiscal	53185	24,74%
CURTE DE APEL	Drept maritim și fluvial	20	0,01%
CURTE DE APEL	Faliment	11317	5,26%
CURTE DE APEL	Litigii cu profesioniștii	15787	7,34%
CURTE DE APEL	Litigii de muncă	22835	10,62%
CURTE DE APEL	Minori și familie	1545	0,72%
CURTE DE APEL	Penal	52745	24,54%
CURTE DE APEL	Proprietate intelectuală	789	0,37%
	total	214952	

Se impune cu evidență concluzia că reconfigurarea sistemului căilor de atac în materia contenciosului administrativ în modalitatea propusă va impieta asupra fluidizării și accelerării procedurilor judiciare și va prejudicia rolul instanței supreme de instanță de casație în materie civilă (extrapenală) *lato sensu*.

Astfel, noua situație procedurală, ca urmare a introducerii căii de atac a apelului în materia contenciosului administrativ, va duce în mod cert la creșterea importanță a duratei de soluționare a cauzelor, ținând

seama de faptul că apelul generează o nouă judecată asupra fondului, iar aceasta îmbrățișează toate aspectele de fapt și de drept ale cauzei.

Soluția propusă, în lipsa oricărui studiu de impact, va produce dezechilibre majore în sistemul judiciar, sub aspectul volumului de activitate și duratei rezonabile de soluționare a cauzelor.

De altfel, raportat la considerentele ce motivează soluția propusă – „(...) în contextul garantării egalității de șanse în materia administrării și contestării probelor în fața instanțelor de contencios administrativ”; „oportunitatea acestei modificări vizează eliminarea limitelor de contestare a hotărârilor judecătorești, în materia contenciosului administrativ, doar pentru aspecte procedurale, specifice recursului, oferind posibilitatea încuviințării unui număr relevant de probe necesare judecării eficiente a cauzelor” -, se poate ridica întrebarea legitimă de ce aceasta nu ar trebui să privească și alte materii, precum materia achizițiilor publice (contracte administrative supuse competenței instanțelor de contencios administrativ), în care, anterior adoptării *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2012*³, calea de atac era apelul; desigur, o astfel de soluție ar avea consecințe negative majore asupra gradului de cheltuire a fondurilor alocate, inclusiv a fondurilor comunitare, recursul fiind calea de atac cea mai adecvată materiei în discuție (atât din perspectiva exigenței asigurării celerității cauzelor, cât și prin prisma specificului contenciosului).

4. Referitor la modificările propuse pentru art. 20 alin. (3) din *Legea nr. 554/2004*, precizăm următoarele:

Referitor la teza 1 a articolului propus, aceasta are o redactare criticabilă, întrucât „*rejudecarea fondului procesului*” de către instanța de apel, potrivit Codului de procedură civilă, are în vedere exclusiv situația în care instanța de control judiciar anulează hotărârea primei instanțe, potrivit dispozițiilor art. 480 alin. (3) din Codul de procedură civilă – „*În cazul în care se constată că, în mod greșit, prima instanță a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului ori judecata s-a făcut în lipsa părții care nu a fost legal citată, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va judeca procesul, evocând fondul (...)*”. În concluzie, în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă,

³ pentru modificarea și completarea *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2006* privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii

pentru a se pronunța o anulare a hotărârii apelate, urmată de evocarea fondului, trebuie ca prima instanță să fi soluționat procesul fără să intre în judecata fondului ori judecata să se fi făcut în lipsa părții care nu a fost legal citată. În cazul în care instanța de apel dorește să schimbe soluția de la fond trebuie să admită apelul și să schimbe, în tot sau în parte, hotărârea apelată (art. 480 Cod procedură civilă). Sub acest aspect, reamintim faptul că în conformitate cu dispozițiile art. 2 alin. (2) din Codul de procedură civilă, „*De asemenea, dispozițiile prezentului cod se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare*”.

Cu referire la teza a 2-a a articolului propus, se observă că inițiatorii propun ca, în toate cazurile în care hotărârea primei instanțe a fost pronunțată fără a se judeca fondul ori dacă judecata s-a făcut în lipsa părții care a fost nelegal citată (atât la administrarea probelor, cât și la dezbaterile fondului), cauza să se trimită, o singură dată, la această instanță.

Precizăm că soluția se îndepărtează de la soluția consacrată de Codul de procedură civilă, care, prin art. 480 alin. (3), spre a imprima eficiență celerității soluționării procesului, instituie regula că în cazul în care se constată de către instanța de apel că, în mod greșit, prima instanță a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului ori judecata s-a făcut în lipsa părții care nu a fost legal citată, instanța de control judiciar va anula hotărârea atacată și va trimite cauza spre rejudecare primei instanțe sau altei instanțe egale în grad cu aceasta din aceeași circumscripție, în cazul în care părțile au solicitat în mod expres luarea acestei măsuri prin cererea de apel ori prin întâmpinare; trimiterea spre rejudecare poate fi dispusă o singură dată în cursul procesului (teza a 2-a a art. 480 alin. (3) Codul de procedură civilă).

5. Textul propus la art. 20 alin. (4) din *Legea nr. 554/2004* urmărește transpunerea dispozitivului *Deciziei nr. 9 din 30 martie 2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii* referitoare la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 470, art. 478 alin. (2) și a art. 479 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prin raportare la art. 254 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

Prin decizia amintită, instanța supremă a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Cluj și a stabilit

faptul că „În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 470, art. 478 alin. (2) și a art. 479 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prin raportare la art. 254 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în noțiunea de probe noi ce pot fi propuse și încuviințate în faza apelului se includ atât probele propuse în fața primei instanțe prin cererea de chemare în judecată sau întâmpinare, cât și acelea care nu au fost propuse în fața primei instanțe sau au fost propuse tardiv, iar în privința lor în prima instanță de fond a constatat decăderea”.

Având în vedere faptul că, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă, dezlegarea dată problemelor de drept judecate este obligatorie de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I, modificarea propusă nu numai că nu este realmente necesară (instanța supremă interpretează legea în mod necesar în procesul soluționării recursurilor în interesul legii, interpretarea fiind faza indispensabilă procesului de aplicare a legii; pe cale de consecință, nu este justificată transpunerea la nivel legislativ, în toate cazurile, a soluțiilor pronunțate pe calea recursului în interesul legii ori, după caz, a chestiunilor de drept dezlegate prin hotărâri prealabile), dar și ignoră dispozițiile art. 28 din *Legea nr. 554/2004* (ce poartă denumirea marginală „Completarea cu dreptul comun”), și în conformitate cu care „dispozițiile prezentei legi se completează cu prevederile Codului civil și cu cele ale Codului de procedură civilă, în măsura în care nu sunt incompatibile cu specificul raporturilor de putere dintre autoritățile publice, pe de o parte, și persoanele vătămate în drepturile sau interesele lor legitime, pe de altă parte”. Or, nu există nici derogare sub aspectul probatoriului ce poate fi propus și încuviințat în apel, în sistemul Codului de procedură civilă, comparativ cu aceeași cale de atac ce ar urma să guverneze materia contenciosului administrativ. De altfel, în conformitate cu dispozițiile art. 2 alin. (2) din Codul de procedură civilă, „De asemenea, dispozițiile prezentului cod se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare”; așadar, dispozițiile Codului de procedură civilă se aplică și în materiile reglementate de alte legi, în măsura în care acestea din urmă nu conțin dispoziții contrare. Mai mult, valorizarea normativă a deciziei instanței supreme anterior menționate și-ar găsi un loc mai adecvat în reglementarea procesual civilă de drept comun, ale cărei dispoziții sunt de altfel interpretate.

De asemenea, din pricina redactării nu este clar dacă textul normativ propus reglementează în sine ipoteze limitative, astfel că se ridică problema aplicabilității prevederilor Codului de procedură civilă care, în materia apelului, reglementează și alte situații în care probele pot fi cerute și încuviințate – e.g. art. 478 alin. (2) teza finală în conformitate cu care „*Instanța de apel poate încuviința și administrarea probelor a căror necesitate rezultă din dezbateri*”.

6. Referitor la modificările propuse pentru art. 25 alin. (3) din *Legea nr. 554/2004*, se observă că acestea reprezintă o revenire, parțială, la soluția existentă anterior intervenției legislative operate prin *Legea nr. 212/2018*, care a urmărit uniformizarea regimului căilor de atac prevăzute de *Legea nr. 554/2004*, și a avut în vedere faptul că, potrivit dispozițiilor legale, calea de atac cu caracter general în materia contenciosului administrativ este recursul, cu excepția cazului prevăzut de dispozițiile art. 25 alin. (3) din *Legea nr. 554/2004* (ce stabileau faptul că hotărârea pronunțată în condițiile art. 24 alin. (4) din *Legea nr. 554/2004* era supusă numai apelului, în termen de 5 zile de la comunicare).

7. Referitor la art. II din inițiativa legislativă, precizăm următoarele:

Cu titlu general, precizăm că normele noi de procedură sunt aplicabile, în principiu, doar proceselor care vor începe după intrarea în vigoare a noii legi, inclusiv din această perspectivă modificărilor legislative succesive nefiind recomandate, în condițiile în care potrivit noilor principii privind aplicarea în timp a legii de procedură civilă, procesul rămâne supus legii în vigoare de la momentul începerii acestuia; astfel, în același timp pe rolul instanței ar putea fi procese guvernate de legi de procedură diferite (Codul de procedură civilă – în configurațiile conferite prin legile succesive de amendare a acestuia), chestiune de natură a complica excesiv activitatea de judecată, în considerarea complexității cadrului legal aplicabil în funcție de data începerii procesului.

În același context, Codul de procedură civilă a promovat a regulă similară de drept intertemporal și în privința hotărârilor judecătorești, acestea rămânând supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul.

De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat, prin *Decizia nr. 454/2018*⁴, următoarele: „64 (...) art. 27 din Codul de procedură civilă este un text de principiu, care reglementează o regulă pe care legiuitorul a stabilit-o pentru desfășurarea procesului civil, și anume ca hotărârile să rămână supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul. Este evident că legiuitorul poate stabili derogări de la o asemenea regulă de procedură, cu condiția respectării principiului neretroactivității legii (s.n.), în sensul ca, indiferent de data începerii procesului, hotărârile să fie supuse căilor de atac existente la momentul pronunțării lor, această din urmă teză fiind singura de ordin constituțional”.

Or, din analiza textului propus se pot desprinde următoarele posibile concluzii:

-Vor fi incidente 3 regimuri juridice din perspectiva dreptului intertemporal:

a) hotărâri de primă instanță pronunțate între data intrării în vigoare a legii noi și 1.09.2022, în procese pornite înainte de data intrării în vigoare a legii noi, care sunt supuse căii de atac prevăzute de legea în vigoare la data începerii procesului-recurs;

b) hotărâri de primă instanță pronunțate începând cu data de 1.09.2022, supuse căii de atac prevăzute de legea în vigoare la data pronunțării hotărârii-apel;

c) este posibilă și o a treia categorie de hotărâri de primă instanță și anume cele pronunțate înainte de 1.09.2022 în procese începute după intrarea în vigoare a legii noi, supuse, pe cale de interpretare, căii de atac a recursului (întrucât ipoteza instituită prin norma tranzitorie pentru incidența căii de atac a apelului – respectiv să fie vorba de „acțiuni soluționate prin hotărâri pronunțate în primă instanță după data de 1.09.2022” – nu este aplicabilă).

Cât privește ultima categorie de hotărâri de primă instanță, s-ar putea ridica probleme de tratament diferențiat pentru situații juridice similare.

⁴ referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. I pct. 37 [cu referire la art. 402 din Codul de procedură civilă] și pct. 58 [cu referire la art. 497 din Codul de procedură civilă], precum și art. III pct. 3 [cu referire la art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013] și pct. 4 [cu referire la art. XVIII¹ din Legea nr. 2/2013] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative

Chiar și din perspectiva jurisprudenței amintite a instanței române de contencios constituțional s-ar putea ridica probleme de neconstituționalitate, câtă vreme, din par. 64 al *Deciziei nr. 454/2018* pare a rezulta că, în afară de art. 27 Cod procedură civilă (text de principiu – hotărârile rămân supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul), o singură derogare este admisibilă constituțional din perspectiva principiului neretroactivității legii civile: indiferent de data începerii procesului, hotărârile să fie supuse căilor de atac existente la momentul pronunțării lor; or, pentru a 3-a categorie de hotărâri, anterior menționată, pare a se institui implicit o a treia soluție juridică, și anume nici legea sub care a început procesul, nici legea în vigoare la data pronunțării hotărârii (în ambele cazuri fiind vorba despre legea nouă, în vigoare prin ipoteză la data pronunțării acestor hotărâri), ci ar urma să fie supuse unei legi care nu a fost în vigoare nici la data începerii procesului, nici la data pronunțării hotărârii (și anume soluția de *lege lata*).

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate la pct. II, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.**

Cu stimă,

Nicolae-Ionel CIUCĂ

PRIM-MINISTRU

Domnului deputat Ion-Marcel CIOLACU
Președintele Camerei Deputaților